

УДК 330.322
UDC 330.322

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ АТП В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Гайдай Г.Г., Національний транспортний університет, Київ, Україна

THE MECHANISM OF INVESTMENT STRATEGY FORMATION FOR MOTOR TRANSPORT ENTRPRICE IN MARKET CIRCUMSTANCES

Gaidai G.G., National Transport University, Kyiv, Ukraine

МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ АТП В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ

Гайдай А.Г., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. На сучасному етапі економічних перетворень ефективна робота автомобільного транспорту є важливим показником розвитку ринкової економіки. Враховуючи кризові процеси в економічному секторі, розвиток автомобільного транспорту в Україні переживає складні етапи, коли зменшення закупівель у оновлення автомобільного парку, а також у розвиток нових маршрутів вимагає значних інвестиційних ресурсів. Слід відзначити, що першочерговим завданням будь-якого підприємства є не тільки адаптація до змін у факторах навколишнього макросередовища, а насамперед їх випередження, що потребує здійснення капіталовкладень в подальший розвиток підприємства. Це також обумовлює необхідність вдосконалення системи управління інвестиційною діяльністю на основі прогнозування її напрямків і форм з метою реалізації системи цілей розвитку автотранспортних підприємств та адаптації до змінюваних умов ведення діяльності. Таким чином, важливим інструментом перспективного управління розвитком автотранспортних підприємств на основі здійснення інвестиційної діяльності, стає обґрунтування і впровадження механізму формування інвестиційної стратегії, що включає сукупність інвестиційних ресурсів, методів, коштів, інструментів і важелів впливу на інвестиційні процеси в АТП України, що вживаються органами державної влади на державному і регіональному рівні.

Стан наукової розробки проблеми. Теоретичні, методичні та прикладні аспекти формування та реалізації інвестиційної стратегії підприємства, знайшли своє відображення у працях відомих вітчизняних і закордонних економістів І.Ансоффа, І.Бланка, С.Бріггема, І.Ліпсица, В.Коссова, Б.Карлофа, У.Кінга, Д.Кліланда, Н.Непогодиної, А.Пересади, В.Хобти, Д.Черваньова, М.Чумаченка, У.Шарпа, О.Ястремської. Дослідження існуючих підходів до обґрунтування механізму формування інвестиційної стратегії підприємства показало, що серед вчених немає спільної думки з приводу складу і послідовності етапів планування і реалізації стратегії інвестування, що викликано розбіжністю трактування сутності інвестиційної стратегії і її місця в системі забезпечення розвитку підприємства. Тому обґрунтування і узагальнення пануючих в сучасних умовах підходів є актуальним питанням, що дозволить створити передумови для більш широкого впровадження комплексу розробок на автотранспортних підприємствах в напрямку обґрунтування і впровадження механізму формування інвестиційної стратегії.

Мета і завдання статті. Основною метою статті є обґрунтування методичного підходу щодо механізму формування інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства в умовах ринкової економіки. Завдання статті – це дослідження необхідних взаємопов'язаних складових механізму формування інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства для ефективної діяльності в умовах ринкової економіки.

Основний матеріал. В ринкових умовах господарювання інвестиційна привабливість автотранспортних підприємств значною мірою залежить від їх чітко розробленого механізму формування інвестиційної стратегії. Стратегія підприємства – це систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості [1]. Одним із елементів стратегії підприємства є інвестиційна стратегія, що представляє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які обумовлені загальними завданнями його розвитку та інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення. Інвестиції – це всі види майнових й інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, та в результаті яких формується прибуток або досягається

соціальний ефект. Такими цінностями можуть бути: грошові засоби, цільові банківські вклади, паї, акції, та інші цінні папери; рухоме та нерухоме майно (будівлі, споруди та інші матеріальні цінності); майнові права, що виходять з авторського праву та інші інтелектуальні цінності); сукупність технічних, технологічних та комерційних знань, що оформленні у вигляді технічної документації, навичок й виробничого досвіду, необхідного для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права на використання землю, водою, ресурсами, спорудами, обладнанням та ін. Для здійснення інвестиційної діяльності необхідно мати предмет інвестування, тобто певні активи, що відповідно до законодавства України можуть бути інвестовані [2].

Крім того, в умовах ринкової економіки сучасності необхідно постійно відслідковувати поточні напрямки розвитку інвестицій в транспорт. Це дозволить найбільш ефективно спрогнозувати розвиток автотранспортного підприємства та використати існуючі можливості інвестиційних ресурсів. У документі «Стратегія транспортного сектору» Європейського Банку Реконструкції та Розвитку розглянуто основні пріоритети, напрямки та цілі щодо інвестиційної стратегії транспорту:

- Розвиток приватних підприємств, фінансування та оперативна підтримка транспортної інфраструктури;
- Підтримка будівництва та розширення конкурентоспроможних ринків транспортного сервісу;
- Підвищення ефективності менеджменту суспільного сектору транспортних активів.

Для досягнення цих завдань Банк планує фокусуватись на ключових темах глибокої участі приватного сектору, структурних реформах, підвищення компетентності, фінансової стабільності та удосконалення правил [3].

Отже, механізм розробки та формування інвестиційної стратегії є найважливішою складовою частиною загальної системи стратегічного вибору підприємства, основними елементами якого є місія, загальні стратегічні цілі розвитку, система функціональних стратегій в розрізі окремих видів діяльності, способи формування і розподілу ресурсів.

Розробка або формування механізму інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства, являє собою процес, що використовує аналітичні матеріали різних джерел у галузі транспорту та складається з декількох послідовних взаємопов'язаних етапів (складових):

- аналіз і оцінка зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства;
- визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності;
- визначення інвестиційних потреб та інвестиційних можливостей підприємства;
- стратегічний аналіз і визначення стратегічних альтернатив;
- вибір інвестиційної стратегії;
- підготовка остаточного стратегічного плану інвестиційної діяльності;
- організація реалізації інвестиційної стратегії підприємства;
- тактичне планування інвестиційними проектами;
- оперативне управління інвестиційними проектами, включаючи інвестиційний аналіз контроль та моніторинг;

Розглянемо кожен з етапів більш детально.

1. Аналіз і оцінка зовнішнього й внутрішнього середовища автотранспортного підприємства. Це перший етап при створенні (формуванні) інвестиційної стратегії. На даному етапі, по-перше, відбувається визначення основних елементів зовнішнього середовища, виділення з них тих, які дійсно мають значення для інвестиційної діяльності підприємства, проводиться збір інформації про стан і розвиток даних елементів. Кожна організація – це відкрита система, яка перебуває у постійній взаємодії із зовнішнім середовищем. Зовнішнє середовище – сукупність господарських суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституційних структур та інших зовнішніх щодо підприємства умов і чинників [4]. По-друге, підприємство аналізує й оцінює внутрішнє середовище, тобто здійснюються збір і аналіз інформації про стан і розвиток внутрішніх систем. Результатом даного етапу є інформація про інвестиційний клімат держави, інвестиційної привабливості в регіонах і галузях економіки, у яких підприємство здійснює свою діяльність, а також інформація про рівень розвитку підприємства. На першому етапі висвітлюються початкові базові можливості та напрямки розвитку підприємства з урахуванням стратегічних інвестицій.

2. Визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності. Система стратегічних цілей інвестиційної діяльності покликана забезпечити вибір найбільш ефективних напрямків реального й фінансового інвестування, формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів, мінімізацію інвестиційного ризику підприємства. Стратегічні цілі інвестиційної діяльності являють собою бажані параметри, що дозволяють направляти й оцінювати інвестиційну діяльність підприємства в перспективі. Виділяють такі види стратегічних цілей підприємства:

За формою інвестування:

- стратегічні цілі реального інвестування;
- стратегічні цілі фінансового інвестування.

За видами ефекту інвестування:

- економічні стратегічні цілі;
- позаекономічні стратегічні цілі.

За спрямованістю:

- підвищення ефективності інвестиційної діяльності;
- мінімізація інвестиційних ризиків;
- підвищення ліквідності інвестицій;
- оптимізація інвестиційних ресурсів підприємства;
- інші стратегічні цілі.

Стратегічні цілі підприємства повинні бути чітко взаємозалежні між собою, і відповідати місії й загальним цілям функціонування підприємства. На цьому етапі автотранспортне підприємство проводить корегування своїх стратегічних цілей та проводить ретельний прогноз подальшого розвитку.

3. Визначення інвестиційних потреб та інвестиційних можливостей підприємства. На даному етапі визначаються, по-перше, інвестиційні потреби підприємства. Інвестиційні потреби підприємства – це обсяг інвестиційних ресурсів, необхідних для досягнення стратегічних цілей підприємства. По-друге, оцінюються інвестиційні можливості підприємства. У процесі оцінки визначається, чи володіє підприємство достатнім внутрішнім потенціалом для того, щоб у сформованих умовах зовнішнього середовища досягти бажаних стратегічних інвестиційних цілей. Внутрішній потенціал оцінюється з позиції фінансових, виробничих, трудових, інформаційних та інших ресурсів підприємства. Фактично, на цьому етапі автотранспортне підприємство приймає початкове рішення стосовно стратегічних інвестицій та конкретизує певні кроки щодо адаптації підприємства (якщо це необхідно) для формування інвестиційної стратегії.

4. Стратегічний аналіз і визначення стратегічних альтернатив. Цей наступний крок є важливим заходом для формування ефективної інвестиційної стратегії. Стратегічний аналіз припускає зіставлення інвестиційних потреб підприємства і його інвестиційних можливостей. Виявляються фактори, що обмежують можливості досягнення стратегічних цілей, і визначається розрив між бажаними показниками й можливостями підприємства. На підставі виявлених факторів формуються різні варіанти стратегічних альтернатив. Кожен з варіантів має економічне обґрунтування та показує ефективність, термін та складність досягнення стратегічних цілей підприємства. Крім того, на цьому етапі підприємство має можливість детального висвітлення своїх сильних та слабких сторін при тому чи іншому варіанту інвестиційної стратегії.

5. Вибір інвестиційної стратегії. На цьому етапі проводиться вибір однієї з альтернативних стратегій і здійснюється її пророблення. На даному етапі представляється важливим визначення напрямків інвестування – диверсифікованість або концентрація інвестиційної діяльності підприємства. Диверсифікованість інвестиційної діяльності – це напрям інвестиційної діяльності підприємства націлений на розміщення інвестицій у різних регіонах або в різних галузях економіки з метою захисту інвестицій від неспецифічних регіональних і галузевих інвестиційних ризиків. Концентрація має на увазі зосередження інвестицій в одному регіоні або в одній галузі економіки.

6. Підготовка остаточного стратегічного плану інвестиційної діяльності. Підготовляється остаточний варіант стратегічного плану інвестиційної діяльності. Стратегічний план повинен містити в собі основні стратегічні напрями інвестиційної діяльності (насамперед, галузеву й регіональну спрямованість інвестиційної діяльності), форми інвестиційної діяльності і їхнє співвідношення, а також джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства в перспективному періоді. Відповідно до джерел коштів фінансування поділяється на внутрішнє та зовнішнє. Внутрішнє фінансування здійснюється за рахунок коштів, одержаних від діяльності самого підприємства: прибуток, амортизаційні відрахування, виручка від продажу чи здавання в оренду майна. Зовнішнє фінансування використовує кошти, не пов'язані з діяльністю підприємства: внески власників у статутний капітал (безпосередньо або у формі купівлі акцій), кредит, зобов'язання боржників, державні субсидії тощо [5]. Але, в умовах нестабільної економіки розв'язання стратегічних завдань підприємства потребує, в свою чергу, постійної уваги при реалізації основних функцій інвестиційного процесу, зокрема таких як:

- розробка та своєчасне корегування стратегічних напрямів інвестиційної діяльності;
- формування системи цілей інвестиційної діяльності й основних її напрямів на довгостроковий період із визначенням пріоритетних завдань, які необхідно розв'язати в найближчій перспективі;

- прогнозування загальної потреби в інвестиційних ресурсах для реалізації розробленої стратегії на окремих етапах її здійснення, а також визначення можливостей формування власних інвестиційних ресурсів;

- відбір найефективніших інвестиційних програм та проектів.

В процесі розробки стратегічних напрямків інвестиційної діяльності послідовно вирішуються наступні завдання:

- визначення співвідношення різних форм інвестування на окремих етапах перспективного періоду;

- визначення галузевої спрямованості інвестиційної діяльності;

- визначення регіональної спрямованості інвестиційної діяльності.

7. Організація реалізації інвестиційної стратегії підприємства. Містить у собі вибір механізмів реалізації розробленої інвестиційної стратегії підприємства. Розроблена інвестиційна стратегія підприємства повинна відповідати ряду вимог. Насамперед, інвестиційна стратегія повинна бути погоджена із загальною стратегією розвитку підприємства. Крім того, інвестиційна стратегія підприємства повинна бути оптимізована з погляду потреб і можливостей підприємства, реалізована, ефективна. Взагалі, реалізація стратегії – це необхідність певних змін в організаційній структурі та організаційній культурі. Тому виникає необхідність створення спеціальних координаційних механізмів у доповнення до організаційної структури управління: проектні, міжпроектні, венчурні групи и т.ін.[6].

8. Після проведення стратегічної розробки інвестиційної стратегії, підприємство починає розробку тактичної діяльності, спрямованої на досягнення визначених в стратегічній концепції інвестицій цілей та мети. Тобто, тактичне планування інвестиційної діяльності підприємства ґрунтується на розробленій інвестиційній стратегії підприємства.

Тактичне планування інвестиційної діяльності – це процес розробки конкретних поточних планів, які дозволяють визначити форми інвестиційної діяльності підприємства й джерела її фінансування на майбутній період. Складання середньо- та короткострокових планів належить до тактичного планування діяльності підприємства. Тактичні плани відрізняються від стратегічних метою розробки, змістом, терміном, охопленням сфер впливу. Тактичні плани деталізують стратегічні, однак сфера їхньої спрямованості більш вузька [7]. Зазвичай, період тактичного планування становить 1 рік.

Основою розробки комплексу тактичних планів інвестиційної діяльності є:

- інвестиційна стратегія підприємства;

- система методів інвестиційного планування підприємства;

- система розроблених на підприємстві планових норм і нормативів;

- система зовнішніх інформативних показників (ставок податкових платежів, норм амортизаційних відрахувань, середні ставки кредитного и депозитного відсотків на фінансовому ринку і т.д.);

- результати інвестиційного аналізу за минулий період.

Система методів тактичного інвестиційного планування містить у собі такі основні методи:

1. Балансовий метод. Балансовий метод ґрунтується на взаємному пов'язуванні інвестиційних ресурсів, який розташовує або буде розташовувати підприємство, і потреб у них у рамках планового періоду. Якщо ресурсів порівняно з потребами недостатньо, то починається пошук їхніх додаткових джерел, що дозволяють покрити дефіцит. Балансовий метод реалізується шляхом складання інвестиційного балансу, що являє собою двосторонню бюджетну таблицю, у лівій частині якої відображаються джерела інвестиційних ресурсів, а в правій частині – їхній розподіл. В основі цього балансу лежить рівняння, яке полягає в тому, що залишки ресурсів на початок періоду плюс їхнє надходження із внутрішніх і зовнішніх джерел повинні дорівнювати сумі витрат і залишку на кінець періоду.

2. Нормативний метод. Нормативний метод полягає в тому, що в основу планових завдань на певний період заставляються норми витрат ресурсів на одиницю продукції. В інвестиційному плануванні використовуються натуральні й вартісні норми. Найбільше поширення в інвестиційному плануванні одержав показник норми прибутку на вкладений капітал і його різновиди (норма прибутку на власний капітал, норма прибутку на акціонерний капітал, середня норма прибутку на середню величину капітальних вкладень).

3. Економіко-математичні методи. Для використання економіко-математичних моделей у плануванні необхідно економічний об'єкт або процес записати за допомогою математичних залежностей. В інвестиційному плануванні найбільше застосування знайшли такі економіко-математичні методи:

- теорії ймовірності й математичної статистики;

- математичного програмування;

- імітування;

- оцінки й перегляду планів.

Використання економічно-математичних методів дає можливість створити такий аналог досліджуваних об'єктів, у якому відбиті всі їхні найважливіші властивості й опущені малозначні другорядні риси.

Розглянемо види тактичних планів автотранспортного підприємства.

1. План реального інвестування. Метою розробки цього плану є визначення потреби в загальному обсязі реального інвестування підприємства. План повинен відображати забезпечення простого й розширеного відтворення основних фондів підприємства; приріст основних фондів підприємства, а також його оборотних активів. У цьому плані повинні бути також відбиті джерела фінансування потреб у реальному інвестуванні.

Основні показники плану реального інвестування:

- загальний обсяг реального інвестування на майбутній період;
- відтворювальна структура реальних інвестицій підприємства;
- технологічна структура реальних інвестицій підприємства;
- витрати, пов'язані із здійсненням реального інвестування;
- структура джерел фінансування реальних інвестицій.

2. План фінансового інвестування. Метою розробки цього плану є визначення структури й обсягів фінансового інвестування підприємства.

Основні показники плану фінансового інвестування такі:

- загальний обсяг фінансового інвестування;
- структура портфеля цінних паперів;
- планові показники рівня прибутковості й ліквідності портфеля.

3. План надходження й витрати коштів. Мета розробки цього плану – забезпечити платоспроможність та фінансову стабільність підприємства.

Основні показники плану:

- прогнозні грошові припливи підприємства;
- прогнозні грошові відтоки підприємства.

4. Інвестиційний баланс. Мета розробки цього плану – оптимізувати структуру інвестиційних ресурсів підприємства, а також забезпечити необхідний приріст інвестиційного капіталу. План відображає інвестиційні ресурси підприємства й напрями їхнього використання.

Приклад інвестиційного балансу представлений у Таблиці 1.

Таблиця 1 – Інвестиційний баланс підприємства

Джерела інвестиційних ресурсів	Розподіл ресурсів
1. Залишок на початок періоду	1. Фінансування реального інвестиційного проекту № 1
2. Власні інвестиційні ресурси	2. Фінансування реального інвестиційного проекту № 2
3. Позикові інвестиційні ресурси	3. Придбання цінних паперів
4. Притягнуті інвестиційні ресурси	4. Залишок на кінець періоду
Разом	Разом
Баланс	Баланс

При цьому слід зазначити, що усі поточні інвестиційні плани підприємства бажано підготувати в трьох варіантах – оптимістичному, реалістичному, песимістичному. Особливо це важливо в умовах нестабільної ринкової економіки. Це дасть можливість своєчасно скорегувати поточні плани й заходи стосовно тактики інвестиційної діяльності, а також прийняти відповідні рішення, уникнути небажаних наслідків й підготувати (розробити) додаткові плани на випадок відхилення від запланованих напрямків розвитку.

9. Заключною фазою розробки інвестиційної стратегії є оперативне планування інвестиційної діяльності підприємства.

Оперативне планування інвестиційної діяльності – це процес розробки комплексу короткострокових планів з інвестиційного забезпечення основних напрямів розвитку господарської діяльності підприємства. Період оперативного планування інвестиційної діяльності – місяць, декада, тиждень, доба. Результатом оперативного планування інвестиційної діяльності є розробка короткострокових планів, до яких належать:

- календарні плани реалізації по кожному інвестиційному проекту;
- окремі та загальні бюджети інвестиційних проектів.

В свою чергу, кожен з цих планів потребує детальну розробку.

Так, наприклад, календарний план – це процес розробки комплексу короткострокових планів з інвестиційного забезпечення основних напрямів розвитку господарської діяльності підприємства. Календарний план складається для кожного етапу здійснення робіт з інвестиційного проекту, починаючи підготовкою проекту до реалізації й закінчуючи освоєнням проектних потужностей. Розрізняють такі види календарного плану реалізації проекту:

- річний графік реалізації проекту;
- квартальний план робіт з реалізації проекту;
- місячний план робіт з реалізації проекту;
- декадне завдання на виконання робіт із проекту.

Бюджет інвестиційного проекту – це оперативний план, що відображає витрати й надходження інвестиційних коштів у процесі здійснення реального інвестування. Бюджет інвестиційного проекту розробляється на короткостроковий період по видах робіт, відбитих у календарному плані реалізації інвестиційного проекту. Розрізняють такі види бюджетів:

- функціональний бюджет, що розробляється по одній статті витрат, наприклад, бюджет оплати праці персоналу;
- комплексний бюджет, що розробляється по широкій номенклатурі статей витрат.

Таким чином, оперативне планування інвестиційної діяльності спрямоване на деталізацію показників тактичного плану й націлене на підвищення ефективності оперативного управління інвестиційною діяльністю.

Після розробки інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства важливе значення має її ефективне управління. Важливою функцією управління інвестиційною діяльністю підприємства є інвестиційний аналіз – головною ціллю цього аналізу є виявлення рентабельності та ефективності проекту з точки зору інвесторів й організації, яка реалізує проект, а також оцінка поточного та прогнозного фінансового стану автотранспортного підприємства. При всіх інших сприятливих характеристиках інвестиційного проекту він не буде прийнятий до реалізації, якщо не забезпечить:

- відшкодування вкладених засобів;
- отримання прибутку, що забезпечує рентабельність інвестицій не нижче за бажаний для інвестора рівень;
- окупності інвестицій в межах терміну, прийняттого для інвестора.

Визначення реальності досягнення саме таких результатів інвестиційної діяльності і є ключовим завданням інвестиційного аналізу [8].

Фактично, це єдиний головний інструмент дослідження ефективності впровадження інвестиційної стратегії і являє собою базовий засіб механізму формування інвестиційної стратегії підприємства. Розглянемо цей інструмент більш детально.

Інвестиційний аналіз – це процес дослідження інвестиційної активності й ефективності інвестиційної діяльності підприємства з метою виявлення резервів їхнього росту. Предметом інвестиційного аналізу виступають інвестиції й інвестиційна діяльність автотранспортного підприємства, а також кінцеві результати її здійснення, що складаються під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів, які одержують відображення через систему інвестиційної інформації.

Особливості аналізу інвестиційної діяльності:

1. Інвестиційний аналіз пов'язаний з дослідженням інвестиційних процесів у їхньому тісному взаємозв'язку, взаємозалежності й взаємозумовленості. Установлення взаємозв'язку, взаємозалежності й взаємозумовленості – це найбільш важливий момент аналізу.

2. Інвестиційний аналіз пов'язаний з науковим обґрунтуванням інвестиційних проектів й об'єктивною оцінкою їхнього виконання.

3. Інвестиційний аналіз спрямований на виявлення позитивних і негативних факторів, що впливають на інвестиційну активність підприємства, і кількісними вимірами їхнього впливу.

4. Інвестиційний аналіз розкриває тенденції господарського розвитку, з визначенням невикористаних внутрішніх резервів.

5. Інвестиційний аналіз сприяє контролю інвестиційної діяльності, а також прийняттю оптимальних управлінських інвестиційних рішень.

Інвестиційний аналіз ґрунтується на використанні таких основних методів:

1. Метод індукції. При використанні методу індукції дослідження інвестиційних процесів починається з одиничного – з окремого господарського факту або ситуації, які в сукупності й представляють інвестиційний процес. Метод індукції використовується для вивчення показників окремого інвестиційного проекту.

2. Метод дедукції. При використанні методу дедукції дослідження інвестиційних процесів починається із загального – наприклад, показників інвестиційної діяльності в цілому по підприємству,

а потім переходять до показників окремих структурних підрозділів та їхнього значення в загальній системі інвестиційних показників підприємства.

Використання методів індукції й дедукції в інвестиційному аналізі взаємозалежні, що зумовлено нерозривним взаємозв'язком об'єктів аналізу.

Завдання інвестиційного аналізу:

1. Підвищення науково-економічної обґрунтованості інвестиційних планів підприємства.
2. Об'єктивна й всебічна оцінка інвестиційних планів підприємства й показників їхнього виконання.
3. Оцінка динаміки й структури реальних і фінансових інвестицій підприємства.
4. Визначення економічної ефективності інвестиційних проектів і вкладень у цінні папери.
5. Оцінка інвестиційного ризику реальних і фінансових інвестицій підприємства.
6. Виявлення й вимірювання внутрішніх інвестиційних резервів підприємства.
7. Обґрунтування привабливості підприємства для потенційного інвестора.

Але, завдання інвестиційного аналізу можуть змінюватися залежно від інвестиційних цілей підприємства й етапу розвитку його інвестиційної діяльності. Розрізняють кілька видів інвестиційного аналізу за різними класифікаційними ознаками.

Залежно від періоду проведення виділяють перспективний, оперативний і ретроспективний аналіз. Перспективний або попередній інвестиційний аналіз полягає у вивченні зовнішніх і внутрішніх умов інвестиційної діяльності до початку її здійснення. Оперативний інвестиційний аналіз проводиться для контролю в процесі здійснення інвестицій. Ретроспективний інвестиційний аналіз здійснюється за підсумками діяльності за звітний період (місяць, квартал, рік).

Залежно від суб'єкта аналізу розрізняють внутрішній і зовнішній інвестиційний аналіз. Внутрішній інвестиційний аналіз проводиться усередині самого підприємства інвестиційними менеджерами з метою контролю ходу інвестиційної діяльності й виявлення внутрішніх резервів зростання її ефективності. Зовнішній інвестиційний аналіз проводиться зовнішніми організаціями, компетентними в проведенні інвестиційного аналізу (податковими органами, аудиторськими фірмами, комерційними банками, зовнішніми експертами), у випадку необхідності проведення такого аналізу.

Залежно від об'єкта аналізу розрізняють повний інвестиційний аналіз, що складається в повному комплексному вивченні інвестиційної діяльності підприємства, і тематичний інвестиційний аналіз, підвидами якого є аналіз ефективності реального інвестування, аналіз ефективності фінансового інвестування, аналіз ризиків інвестиційної діяльності, аналіз структури інвестиційних ресурсів.

Залежно від методу проведення розрізняють наступні види аналізу. Комплексний аналіз – припускає вивчення не тільки інвестиційної діяльності, а й технічних, виробничих, соціальних аспектів діяльності підприємства у взаємозв'язку. Горизонтальний інвестиційний аналіз заснований на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі. Вертикальний інвестиційний аналіз ґрунтується на структурному розкладанні окремих показників інвестиційної діяльності підприємства (інвестицій у цілому, інвестиційних ресурсів, грошових потоків). Порівняльний інвестиційний аналіз заснований на порівнянні фактичних і запланованих показників інвестиційної діяльності, а також на порівнянні показників інвестиційної діяльності підприємства з аналогічними середньогалузевими показниками й показниками конкурентів.

Про періодичність здійснення розрізняють періодичний інвестиційний аналіз – проводиться періодично (річний, квартальний, місячний, декадний, щоденний) і неперіодичний інвестиційний аналіз, проведення якого обґрунтовано необхідністю. На практиці окремі види інвестиційного аналізу у відособленому вигляді трапляються рідко, найчастіше вони тісно взаємозалежні. Різні види інвестиційного аналізу використовуються для обґрунтування різних управлінських інвестиційних рішень. В інвестиційному аналізі використовується ряд методів. Основні з них – це аналіз рядів динаміки, системний аналіз, структурний аналіз, фінансових коефіцієнтів, порівняльний аналіз, кореляційний аналіз та ін.

Ще одною важливою функцією інвестиційного управління є інвестиційний контроль і моніторинг інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиційний контроль – це процес перевірки виконання й забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності підприємства [7]. На відміну від інвестиційного аналізу, інвестиційний контроль являє собою оперативне втручання в інвестиційний процес й спрямований на поточне відображення та корегування інвестиційної діяльності. Інвестиційний контроль базується, в першу чергу, на результатах та висновках інвестиційного аналізу. Моніторинг інвестиційної діяльності – це механізм постійного спостереження за контрольованими показниками інвестиційної діяльності, визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачених і виявлення причин цих відхилень.

Організація моніторингу інвестиційної діяльності сприяє становленню безперервного процесу контролю основних інвестиційних показників, що у свою чергу, веде до підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Об'єктом інвестиційного контролю можуть виступати різні управлінські рішення в сфері інвестиційної діяльності підприємства.

Ефективний інвестиційний контроль повинен відповідати ряду вимог, до яких належать:

- своєчасність проведення контролю;
- гнучкість методів контролю;
- простота контролю;
- економічність контролю.

Розрізняють різні види інвестиційного контролю за класифікаційними ознаками:

1. За формою здійснення контролю:

• зовнішній інвестиційний контроль – здійснюється зовнішніми контролюючими органами (податковою адміністрацією, банком, який видав кредит, зовнішнім інвестором) з метою виявлення тенденцій розвитку інвестиційної діяльності підприємства, виявлення змін у факторах інвестиційної привабливості підприємства, а також контролю над відповідністю інвестиційної діяльності підприємства існуючим стандартам;

• внутрішній інвестиційний контроль – являє собою організований усередині підприємства процес перевірки виконання інвестиційних планів та управлінських рішень у сфері інвестицій з метою реалізації інвестиційної стратегії підприємства.

2. За видами контролю:

• стратегічний інвестиційний контроль – спрямований на інвестиційну стратегію підприємства й виконання її основних показників. Контрольний період – квартал, рік;

• тактичний інвестиційний контроль – спрямований на виконання показників тактичних планів інвестиційної діяльності підприємства. Контрольний період – місяць, квартал;

• оперативний інвестиційний контроль – контроль виконання календарних планів і бюджетів інвестиційної діяльності. Контрольний період – тиждень, місяць.

Інвестиційний контроль на підприємстві містить у собі ряд послідовних етапів:

• спостереження за ходом реалізації інвестиційних планових завдань;

• виявлення відхилення фактичних результатів інвестиційної діяльності від запланованих;

• виявлення серйозних погіршень в інвестиційній позиції підприємства;

• виявлення причин відхилень фактичних результатів інвестиційної діяльності від запланованих;

• розробка оперативних управлінських рішень з нормалізації інвестиційної діяльності підприємства відповідно до передбачених завдань інвестиційних планів;

• коригування при необхідності окремих запланованих цілей і показників інвестиційної діяльності у зв'язку зі зміною зовнішніх і внутрішніх умов її здійснення.

• Ефективна організація інвестиційного контролю на підприємстві припускає здійснення моніторингу інвестиційної діяльності.

Внаслідок інвестиційного контролю на підприємстві виявляються відхилення фактичних результатів від запланованих та аналізуються причини цих відхилень. Негативні відхилення усуваються шляхом прийняття координуючих управлінських рішень й усунення виявлених причин.

Таким чином механізм формування інвестиційної стратегії складається з багатьох важливих взаємопов'язаних й взаємозалежних етапів, кожен з яких спрямований на фінальний результат інвестиційної діяльності. Формування інвестиційної стратегії становить основу управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Висновки. В сучасних умовах господарювання (особливо в умовах нестабільності і підвищених ризиків) інвестиційна стратегія є одним з ключових факторів, що обумовлює успішність підприємства і забезпечує його подальший розвиток. Процес розробки, обґрунтування і впровадження інвестиційної стратегії є важливою складовою загальної системи стратегічного управління підприємством. Формування інвестиційної стратегії має здійснюватися на основі всебічного аналізу особливостей зовнішнього економіко-правового середовища, специфіки галузі та внутрішніх особливостей підприємства. Для визначення оптимального складу інвестиційних проектів, що формують інвестиційну стратегію, необхідно спиратися на прогноз економічного та соціального ефектів її впровадження. Запропонований методичний підхід щодо механізму формування інвестиційної стратегії спирається на послідовність визначення етапів(складових) інвестиційної стратегії та їх взаємозв'язок та взаємозалежність. Це спрощує процедуру практичного застосування представлених розробок. Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення та розробку методів,

використання яких на кожному з етапів запропонованого механізму дає змогу підвищити ефективність управлінських рішень щодо капіталовкладень в розвиток автотранспортного підприємства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Сасенко М.Г. Стратегія підприємства: Підручник. [для студентів вищих навчальних закладів] – Тернопіль: «Економічна думка». – 2006. С.390.
2. Пересада А.А. Основы инвестиционной деятельности. – К.: "Либра" ООО, 1996 – С. 344.
3. Стратегія транспортного сектору [затверджено на засіданні ради директорів від 16 жовтня 2013] – Європейський Банк Реконструкції та Розвитку, 2013. – С.77.
4. Горелов Д.О. Стратегія підприємства: Навчально-методичний посібник / Горелов Д.О., Большенко С.Ф. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2011, С.133.
5. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. / Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. К: "Каравела", 2003, С.432 .
6. Чорна М. В. Проектний аналіз – Харків: Консум, 2003, С. 228 .
7. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс – К.: «Эльга-Н», «Ника-Центр», 2001, С 448.
8. Боярко І.М. Інвестиційний аналіз: Навчальне видання / Боярко І.М., Гриценко Л.Л., К: «Центр учбової літератури», 2011, С. 399.

REFERENCES

1. Saenko M.G. The Strategy of Enterprise: Manual. [for students of institution of higher education] – Ternopil: “Ekonomichna Dumka”. – 2006. P. 390. (Ukr)
2. Peresada A.A. Principles of investment. – K.: “Libra” ООО, 1996, P. 344.(Rus)
3. Transport Strategy Sector: Document of the European Bank for Reconstruction and development [As Approved by the Board of Directors at its Meeting on 16 October 2013] – 2013. P.77.(Ukr)
4. Gorelov D.O. The Strategy of enterprise: Studying manual / Gorelov D.O., Bolshenko S.F. – Kharkiv: Edition HNAU, 2011, P.133.(Ukr)
5. Tarasyuk G.M. Planning of enterprise operation: Beginning manual / Tarasyuk G.M., Shvabl L.I. K: “Karavela”, 2003, P.432.(Ukr)
6. Chorna M.V. Project analysis – Kharkiv: Konsum, 2003. P. 228.(Ukr)
7. Blank I.A. Investment management: Studying course – K.: “Elga-N”, “Nika-Tsentr”, 2001, P. 448.(Rus)
8. Boyarko I.M. Investment analysis: Studying Edition / Boyarko I.M., Gritsenko L.L., K: “Tsentruchbovoiliteratury”, 2011, P. 399.(Ukr)

РЕФЕРАТ

Гайдай Г.Г. Механізм формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в ринкових умовах / Г.Г. Гайдай // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Науковий журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серія: „Економічні науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 13.

В статті розглянуто складові механізму формування інвестиційної стратегії АТП в умовах ринкової економіки.

Об’єкт дослідження – інвестиційна стратегія автотранспортного підприємства з урахуванням ринкових умов діяльності.

Мета роботи – визначити впливові принципи, інструменти та складові механізму формування інвестиційної стратегії АТП.

Метод дослідження – аналіз існуючих концепцій, загальних та конкретних методів, що використовуються у сфері інвестиційної стратегії.

В статті розглянуті наступні складові механізму формування інвестиційної стратегії:

- аналіз і оцінка зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства;
- визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності;
- визначення інвестиційних потреб та інвестиційних можливостей підприємства;
- стратегічний аналіз і визначення стратегічних альтернатив;
- вибір інвестиційної стратегії;
- підготовка остаточного стратегічного плану інвестиційної діяльності;
- організація реалізації інвестиційної стратегії підприємства;
- тактичне планування інвестиційної стратегії;
- оперативне планування;
- управління інвестиційною стратегією, включаючи інвестиційний аналіз та моніторинг.

Результати та висновки статті можуть бути використані при розробці автотранспортними підприємствами механізму формування інвестиційної стратегії.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ, ФІНАНСУВАННЯ, СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА, ІНВЕСТИЦІЙНИЙ АНАЛІЗ, УПРАВЛІННЯ, ТАКТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

ABSTRACT

Gaidai G.G. The mechanism of investment strategy formation for motor transport enterprise in market circumstances. Visnyk National Transport University. Management of projects, system analysis and logistics. Science journal: In Part 2. Part 2: Series: "Economic sciences" - Kyiv: NTU, 2014. - Vol. 13.

In the article are considered components of the mechanism of forming the investment strategy of ATP in the market economy circumstances.

The object of research – is investment strategy of the transportation enterprise which having activities in the market conditions.

The goal of this work is to determine the influential principles, tools, and components of the mechanism of forming the investment strategy of TE (transport enterprise).

The method of research is the analysis of existing concepts, general and specific techniques that are used in the sphere of investment strategy.

The article examined the following components of the mechanism of forming the investment strategy:

- analysis and evaluation of external and internal environment of the enterprise;
- definition of the strategic objectives of investment activity;
- identifying investment needs and investment opportunities of the enterprise;
- strategic analysis and definition of strategic alternatives;
- the choice of investment strategy;
- preparation of the final strategic plan of investment activity;
- organization of realization of investment strategy of enterprise;
- tactical planning investment strategy;
- operational planning;
- management investment strategy, including investment analysis and monitoring;

KEYWORDS: INVESTMENT STRATEGY, FINANCING, STRATEGY OF ENTERPRISE, INVESTMENT ANALYSIS, MANAGEMENT, TACTICAL PLANNING

РЕФЕРАТ

Гайдай А.Г. Механизм формирования инвестиционной стратегии автотранспортных предприятий в условиях рыночной экономики / А.Г. Гайдай // Управление проектами, системный анализ и логистика. Научный журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серия: „Экономические науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 13.

В статье рассмотрены составные части механизма формирования инвестиционной стратегии АТП в условиях рыночной экономики.

Объект исследования – инвестиционная стратегия автотранспортного предприятия в условиях рыночной экономики.

Цель работы – определить значимые принципы, инструменты и составные части механизма формирования инвестиционной стратегии АТП.

Метод исследования – анализ существующих концепций, общих и конкретных методов, которые используются в сфере формирования инвестиционной стратегии.

В статье рассмотрены следующие составляющие части механизма формирования инвестиционной стратегии:

- анализ и оценка внешней и внутренней среды предприятия;
- определение стратегических целей инвестиционной деятельности;
- определение инвестиционных потребностей и инвестиционных возможностей предприятия;
- стратегический анализ и определение стратегических альтернатив;
- выбор инвестиционной стратегии;
- подготовка окончательного стратегического плана инвестиционной деятельности;
- организация реализации инвестиционной стратегии предприятия;
- тактическое планирование инвестиционной стратегии;
- оперативное планирование;
- управление инвестиционной стратегией, включая инвестиционный анализ и мониторинг.

Результаты и выводы статьи могут быть использованы при разработке автотранспортными предприятиями механизма формирования инвестиционной стратегии.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИЦИОННАЯ СТРАТЕГИЯ, ФИНАНСИРОВАНИЕ, СТРАТЕГИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ, ИНВЕСТИЦИОННЫЙ АНАЛИЗ, УПРАВЛЕНИЕ, ТАКТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

АВТОР:

Гайдай Ганна Григорівна, Національний транспортний університет, старший викладач кафедри економіки, e-mail: Ania-gy@ukr.net, тел. 80969722234, Україна, 01010, м. Київ, вул.Суворова 1, к. 313

AUTHOR:

Gaidai Ganna Grigorivna, National Transport University, senior teacher of economic cathedra, e-mail: Ania-gy@ukr.net, phone 80969722234, 010101, Kyiv, Suvorov St., 313

АВТОР:

Гайдай А.Г., Национальный транспортный университет, старший преподаватель кафедры экономики, e-mail: Ania-gy@ukr.net, тел. 80969722234, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 313.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Евгений Валентинович, доктор економічних наук, професор, Президент академії інвестицій в науку і будівництво України,

Ліпський Григорій Євгенович, Національний транспортний університет, кандидат технічних наук, професор, завідувач кафедри «Організація виробництва»

REVIEWER:

Bondarenko Eugene V., Dr. ekonomichnih sciences, professor, President akademii investitsiy in science I budivnitstvo of Ukraine,

Lipsky Hryhoriy E., Natsionalny universitet vehicle, candidate tehnicnih sciences, professor, Departments zaviduyuchy "Organizatsiya virobnitstva"